

Sygn. akt VIII U 2997/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia SR del do SO Irena Grymuza

Protokolant p.o. protokolant sądowy Małgorzata Stec

po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2017 roku w Lublinie

sprawy S. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania S. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 27 maja 2016 roku znak (...)

oddala odwołanie.

VIII U 2997/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 maja 2016 r. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. ustalił wysokość emerytury wnioskodawcy S. L. na kwotę 6 151,54 zł w oparciu o art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U., z 2015 r. poz. 748 ze zm.). Jednocześnie Zakład wskazał w decyzji, że na poczet należności za okres od 18 kwietnia 2016 r. do 31 lipca 2016 r. w kwocie 21 120,27 zł zalicza kwotę 8 710,33 zł z tytułu wypłaconej emerytury, pozostała należność zostanie wypłacona na rachunek bankowy wnioskodawcy w kwocie 10 067, 05 zł. Od 1 sierpnia 2016 r. emerytura będzie wypłacana w kwocie 6151,54 zł (akta emerytalne wnioskodawcy - decyzja z dnia 27.05.2016 r. karta nienumerowana).

Od powyższej decyzji odwołanie wniósł wnioskodawca S. L., wskazując, że nie zgadza się na odliczanie od obecnej podstawy wymiaru emerytury 50 856,76 zł, kwot pobranych wcześniej emerytur. Wyjaśnił, że prawo do emerytury nabył w lipcu 1996 r., na wcześniejszą emeryturę przeszedł z powodu (...). W związku z powyższym uważa, że obecna ustawa go nie dotyczy, ponieważ prawo do emerytury nabył zanim weszła ona w życie. Nadto wnioskodawca podniósł, że nikt go nie informował w ZUS, że w przypadku pobierania wcześniejszej emerytury po uzyskaniu powszechnego wieku emerytalnego z przyznanej mu emerytury będzie potrącona pobrana już kwota. W związku z tym nie zgadza się z zaskarżoną decyzją (odwołanie k. 2).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 24 ust. 1 i 1b pkt 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.)

ubezpieczonemu mężczyźnie przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 65 lat i 10 miesięcy. Wysokość emerytury oblicza się na podstawie art. 26 powołanej ustawy, w myśl której emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego. Stosownie natomiast do art. 25 ust. 1 i 1 b powołanej wyżej ustawy podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24 stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek, wskazanej na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185. Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 r. poz. 191 i 1198, z 2015 r. poz. 357, 1268 i 1418 oraz z 2016 r. poz. 668), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ustępem 1 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie społeczne (ust. 1 b). Do obliczenia emerytury wnioskodawcy Oddział przyjął: kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji 34 8803,48 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 98 8955,07 zł, sumę kwot pobranych emerytur 50 856,76 zł, średnie dalsze trwanie życia 209,20 miesięcy. Wysokość świadczenia została ustalona w następujący sposób: $[34\ 8803,48 + 98\ 8955,07\ \text{zł}] - 50\ 856,76\ \text{zł}] : 209,20\ \text{m-cy} = 6151,54\ \text{zł}$. W tym stanie rzeczy organ rentowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji (odwołanie k. 3).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Decyzją z dnia 9 września 1996 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał wnioskodawcy S. L. prawo do emerytury na podstawie ustawy z dnia 16 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela - Dz.U. nr 3 poz. 19 ze zm. (bezsporne - decyzja k.34 akt emerytalnych wnioskodawcy).

Łączna kwota tzw. wcześniejszej emerytury, pobranej w oparciu o decyzję z dnia 9 września 1996 r., na koniec miesiąca marca 2016 r. (poprzedzającego złożenie wniosku o emeryturę z FUS) wyniosła 50 856,76 zł (bezsporne).

Zaskarżoną decyzją z dnia 27 maja 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia(...) r. tj. od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego. Ustalając wysokość emerytury organ rentowy pomniejszył podstawę jej wymiaru o kwotę 50 856,76 zł emerytury pobranej w oparciu o decyzję z dnia 9 września 1996 r., stosując art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.).

W niniejszej sprawie stan faktyczny pozostaje między stronami bezsporny, wnioskodawca nie kwestionował bowiem wysokości kwot składowych stanowiących podstawę obliczenia wysokości jego emerytury, określonych w zaskarżonej decyzji. Sporna pozostaje natomiast zasada odnosząca się do możliwości pomniejszenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych podstawy wymiaru emerytury S. L. o kwotę 50 856,76 zł, stanowiącą sumę emerytury pobranej w oparciu o decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 9 września 1996 r. znak (...) /5, przyznanej na podstawie ustawy z dnia 16 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Zdaniem wnioskodawcy pomniejszenie to nie jest możliwe, gdyż przepis art. 25 ust. 1 i 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przewidujący takie pomniejszenie, nie obowiązywał w dacie przyznania mu tzw. wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów Karty Nauczyciela.

Stosownie do treści art. 25 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 887 t.j.) podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na

subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei ustęp 1 b tego przepisu przewiduje, że jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 r. poz. 191 i 1198, z 2015 r. poz. 357, 1268 i 1418 oraz z 2016 r. poz. 668), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Wskazany ustęp 1 b został dodany do art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustawą z dnia 11.05.2012 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 637). Zgodnie z brzmieniem art. 22 w.w aktu prawnego ustawa ta weszła w życie z dniem 1 stycznia 2013 r. Przepisy ustawy nie przewidywały innych reguł intertemporalnych.

W ocenie Sądu Okręgowego momentem decydującym o zastosowaniu nowego stanu prawnego, wynikającego z wprowadzenia do ustawy emerytalnej art. 25 ust. 1b jest chwila nabycia prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Powołany przepis bowiem odnosi się bowiem do tego właśnie świadczenia, określając jego wysokość w sposób odmienny niż określały to przepisy ustawy obowiązujące przed dniem 1 stycznia 2013 r.

Oznacza to, że przepis ten nie znajdzie zastosowania do stanu faktycznego, w którym ubezpieczony nabył prawo do emerytury powszechnej przed 1 stycznia 2013 r. a jedynie wniosek o jej przyznanie i ustalenie złożył już w okresie obowiązywania art. 25 ust. 1 b ustawy (tak Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 8 października 2015 r. III AUa 970/14).

Warto w tym miejscu odwołać się do poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z dnia 4 listopada 2014 r., sygn. akt I UK 100/14, gdzie Sąd ten wyjaśnił, że "moment nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy określa art. 100 ust. 1 EmRentyFUSU, ustanawiający generalną zasadę, zgodnie z którą prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Nabycie prawa do świadczenia następuje więc ex lege i co do zasady nie jest uzależnione ani od złożenia przez ubezpieczonego stosownego wniosku, ani też od ustalenia (potwierdzenia) tego prawa decyzją organu rentowego, która ma jedynie charakter deklaratoryjny. Przewidziany w art. 116 ust. 1 EmRentyFUSU wniosek o świadczenie nie jest elementem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, gdyż przesłanki tego prawa określa art. 57 EmRentyFUSU, lecz stanowi jedynie żądanie realizacji świadczenia nabytego z mocy prawa. Wniosek o rentę ma natomiast znaczenie dla powstania prawa do wypłaty świadczenia rentowego, co wynika wprost z art. 129 ust. 1 EmRentyFUSU, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Oznacza to, że zmiany w przepisach ograniczające dotychczasowe uprawnienia, czy też wprowadzające dodatkowe warunki nabycia prawa do renty, nie mają wpływu na istnienie prawa nabytego (powstałego) przed tymi zmianami, niezależnie od tego, kiedy został złożony wniosek o świadczenie (jego realizację). (...) Zmiany stanu prawnego po dacie spełnienia ustawowych warunków wymaganych do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy nie mają natomiast wpływu na uprawnienia rentowe powstałe z mocy prawa przed dokonaniem tych zmian, niezależnie od tego, kiedy uprawniony złożył wniosek rentowy. Oznacza to, że ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy następuje na podstawie stanu prawnego obowiązującego w dniu spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia uprawnień rentowych (art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach), a nie według stanu prawnego z późniejszej daty złożenia wniosku rentowego, która wyznacza początek (miesiąc) wypłaty ustalonego świadczenia (art. 129 ust. 1 tej ustawy)".

Powyższa konstatacja, aktualna także na tle zmiany wynikającej z art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, prowadzi do wyżej już przedstawionego wniosku, że o zastosowaniu nowej ustawy decyduje moment spełnienia warunków do nabycia emerytury z FUS (w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego).

S. L. nabył prawo do takiej emerytury z dniem(...) r. tj. z chwilą ukończenia wieku 65 lat i 10 miesięcy. W tej dacie obowiązywał już art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej, określający wysokość takiej emerytury i zobowiązujący organ rentowy do pomniejszenia jej podstawy wymiaru o kwotę emerytury wypłaconej w oparciu o przepisy Karty Nauczyciela.

W świetle powyższego nie znajduje akceptacji Sądu Okręgowego stanowisko zaprezentowane przez skarżącego w toku sprawy, że skoro prawo do wcześniejszej emerytury nabył przed dniem wejścia w życie spornego przepisu to zmiana ta go nie dotyczy. Art. 25 ustęp 1 b ustawy emerytalnej w żaden sposób nie odnosi się bowiem do przesłanek i warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury nauczycielskiej, nie możemy zatem mówić w tym przypadku o „działaniu prawa wstecz”.

Oznacza to, że wysokość emerytury wnioskodawcy w zaskarżonej decyzji została określona prawidłowo tj. po pomniejszeniu podstawy jej wymiaru o kwotę 50 856,76 zł, stanowiącą sumę pobranych kwot wcześniejszej emerytury nauczycielskiej.

Na takim stanowisku stanął także Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 15 stycznia 2015 r. III AUa 445/14 w którym stwierdził, że „pobranie emerytur na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) oznacza skonsumowanie części kapitału składkowego, w związku z czym od 1 stycznia 2013 r. odlicza się od niego sumę wypłaconych emerytur”.

W stanie faktycznym sprawy III AUa 445/14 ubezpieczona uzyskała prawo to wcześniejszej emerytury nauczycielskiej w dniu 09.08.2008 czyli przed wejściem w życie przepisu art. 25 ustęp 1 b, zaś prawo do emerytury w związku z uzyskaniem powszechnego wieku emerytalnego z dniem 9 listopada 2013 r. tj. już okresie obowiązywania tego przepisu. Stan faktyczny wymienionej sprawy jest zatem analogiczny do sprawy niniejszej.

Także okoliczność, że wnioskodawca nie był informowany o tym, że taki mechanizm znajdzie w jego przypadku zastosowanie nie ma wpływu na ocenę sprawy. Organ rentowy nie ma obowiązku informowania ubezpieczonych o zmianie stanu prawnego, chyba że taki obowiązek wynika z ustawy np. rodzi konieczność wydania nowej decyzji, przeliczenia emerytury itp.

S. L. w swoim odwołaniu wprawdzie nie podnosił niekonstytucyjności w.w. zmian ustawy emerytalnej jednakże należy przypomnieć, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 maja 2014 r. K 43/12 stwierdził, że art. 24 ust. 1, 1a i 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1440, 1717 i 1734) jest zgodny z wyrażonymi w art. 2 Konstytucji zasadami zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz ochrony praw nabytych, a także z art. 32 i art. 33 Konstytucji.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc orzekł jak w wyroku.